

Eskişehir: Küresel Rekabetin Yükselen Değeri

Eskişehir'in Türkiye içinde avantajlı olduğu ekonomik alanlarda dünya ölçeğinde potansiyel taşıdığı açıktır. Yüksek teknoloji ve bilgi etkin kullanıldığında uluslararası ticarete rekabet edebilecek ürünler çıkarmak mümkündür

Eskişehir'in hem medeniyetlerin hem de ekonomik coğrafyaların keşme noktasında yer alması sosyal ve ekonomik yaşamın zenginliği için potansiyel bir fırsattır. Kamu ve özel sektörün şehir yaşamına önemli katkı sağladığı dengeli bir sosyal ve ekonomik yaşam, Eskişehir'in göze çarpan önemli farklılıklarından biridir. Günümüz dünyasında sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamlar iç içe geçmiştir. Eskişehir bu anlamda Türkiye'nin önde gelen kentlerinden biridir. Hızla küreselleşmeye devam eden dünyada her ne kadar birbirine tezat gibi dursa da hem ortak yaşama uyum sağlama süreci hem de diğerlerinden pozitif farklılığa sahip olma süreci el ele yürümelidir. Özellikle ekonomik alanda hızla artan rekabet, dünyada olan biteni doğru okumayı ve herkesin yapamadığı bir

şeyleri en etkin biçimde yapabilmeyi gerektirir. Eskişehir'in Türkiye içinde avantajlı olduğu ekonomik alanlarda dünya ölçeğinde söz sahibi olabilmek potansiyeli taşıdığı açıktır. Bu alanlarda yüksek teknoloji ve bilgi etkin biçimde kullanıldığında uluslararası ticarete rekabet edebilecek ve ticaret hacmini arttırabilecek ürünler ortaya çıkarmak mümkün olacaktır. Bunun için kaliteli işgücü ve altyapıya sahip olmak gerekir ki yine Eskişehir sahip olduğu iki üniversite ve araştırma merkezleri ile bu potansiyele sahiptir. Yakın zamanda kurulması muhtemel bir üçüncü üniversite şehrin bu alanda sahip olduğu avantajı daha da etkin hale getirecektir. Sahip olduğu zengin hammadde rezervleri de tüm yukarıda sayılan avantajlara bir başkasını eklemektedir.

Dünyaya Açılan Kapılara Sahip Olmalıyız

Dünya ölçeğinde rekabet edebilmek için önemli avantajlara sahip olan Eskişehir'in dünya rekabetinde başarının yolunun yerel ve ulusal rekabette başarıdan geçtiğini akıldan çıkarmaması gerekir. Uluslararası ticarete pay sahibi olabilmek için dünyaya açılan kapılara da sahip olmak gerekir. Eskişehir'in sahip olduğu havaalanı, kara yolu ulaşımı, demiryolu ulaşımı ve limanlara erişim imkânları yukarıda sıralanan avantajlara eklendiğinde, şehrin uluslararası ölçekte söz sahipliği için her şey hazır demektir.

Eskişehir'in dünya rekabetinde başarının yolunun yerel ve ulusal rekabette başarıdan geçtiğini akıldan çıkarmaması, uluslararası ticarete pay sahibi olabilmek için dünyaya açılan kapılara sahip olması gerekir

Prof. Dr. Sezgin Açıkalin
Anadolu Üniversitesi
İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü

Eskişehir'in uluslararası rekabette mücadele edebileceğinin en önemli göstergesi ulusal rekabette aldığı konumdur. Yerel ve ulusal rekabette

çaba sarf etmeden küresel ölçekte söz sahibi olmak mümkün değildir. Sosyal Ekonomik ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi EDAM'ın "Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi" başlıklı çalışmasında hesaplanan rekabetçilik endeksine göre yapılan sıralamada Eskişehir, Ankara, İstanbul, İzmir ve Kocaeli'nin ardından 5. sırada yer almıştır. Aynı amaçla Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu (URAK) tarafından hazırlanan "İllerarası Rekabetçilik Endeksi" çalışmasının bulgularına göre de Eskişehir'in en rekabetçi 6. il olduğu belirlenmiştir. Türkiye ölçeğinde ciddi rekabet edebilirliği olan Eskişehir'in kendini ticari faaliyetleri (Eskişehir'i dünyaya götürebiliriz) ve hizmetler sektörü (Dünyayı Eskişehir'e getirebiliriz, özellikle turizm sektörü ile) ile dünyaya daha fazla açma vakti gelmiş de geçmektedir.

Değişim Getirecektir

Artan ulaşım imkânları ve bölgenin gelişen ekonomisi bölgenin ekonomik yapısında da gözle görülür değişim getirecektir. Hem artan ulaşım hem de ekonomik kalkınma bölgesi

birincil üretimden (yeraltı kaynaklarının çıkarılması, madencilik gibi) ikincil üretime yani imalat sanayisinde üretime doğru ilk adımı sağlayacaktır. Eğer bölgede bu sağlanmış ise ikinci adımda değişim imalat sektöründen gelişmiş ve yüksek teknolojiyi kullanan imalata, mal ve hizmetlerin dağıtım ve hizmetler sektörüne doğru olacaktır. Burada şu nokta çok önemlidir: Eğer bölge ekonomisi imalat sektörüne ağırlıkla bağlı ise o zaman karayolu, demiryolu ve liman altyapısı önemli olur. Ancak hizmetler sektörünün ağırlığı taşıyacağı bir bölgede lojistik ve etkinliği ile kentsel ulaşımın gelişimi önemli hale gelecektir. Demiryolu ulaşımında özellikle Hızlı Tren hatlarıyla birlikte tüm dünya örneklerinden anlaşılmıştır ki şehrin sosyal ve ekonomik yapılarında değişimler olmaktadır. 'Yüksek Hızlı Tren'le birlikte zamana bağlı olmakla beraber gelişme gösteren şehir ve şehir merkezlerinde işletme faaliyetleri bilgi-yoğun sektörlerle doğru kaymaktadır. Bu şehrin gelişimine, kültürüne ülkesine ve zamana bağlı olarak farklılık gösterse de durum budur. Ya da büyük şehir bağlantısı YHT durağı olan şehri rekabette zayıf yakalayıp ters nüfus göçü ve ekonomik daralmaya da itekleyebilmektedir. Eskişehir'in sanayide ve hizmetler sektöründe geçmiş birikimi sağlam olan şirketlerin bu rekabete dayanabileceği beklenilebilir. Ancak diğerlerinin aynı alanda çalışmaya devam etmeleri bununla birlikte en azından bilgi temelli işletme ve hizmet anlayışına geçmeleri gerekebilir. YHT hattında büyük ya da küçük tüm şehirler için ekonomik alanda en önemli dönüşüm ağırlığının imalat sektöründen bilgi - bilişim - yoğun hizmetler sektörüne doğru olmuştur.

Göçmen Problemine Dikkat

Genel anlamda Eskişehir'in ekonomik ve sosyal değerlendirmelerinden sonra bölgemizde ve Dünyada yaşanan son gelişmelerle birlikte Türkiye ve Eskişehir için olası değişimlere de kısaca bir bakalım. Türkiye'nin hâlihazırda yaşamakta olduğu

göçmen problemi ve turizm sektöründe kendini göstermeye başlayan yavaşlama, Eskişehir ve Türkiye için yaşanan problemlerden ilk akla gelenlerdir. Ancak küresel ticarete meydana gelen yavaşlama ve gelişmekte olan ülkelerin yaşadığı makro-ekonomik problemler, Eskişehir ve Türkiye ekonomisi için daha ciddi problemler oluşturabilir. Büyüme ve uluslararası ölçekte söz sahibi olmak isteyen Türkiye ve Eskişehir için imalat ürünlerinin özellikle AB ve Orta-Doğu ülkelerine ihracatı uzun zamandır Türkiye ekonomisinin önemli dayanaklarından olmuştur. Ancak bu

Eskişehir'in sanayide ve hizmetler sektöründe geçmiş birikimi sağlam olan şirketlerin bu rekabete dayanabileceği beklenilebilir. Bununla birlikte; en azından bilgi temelli işletme ve hizmet anlayışına geçilmesi gerekir

bölgelerde yaşanan sosyal ve ekonomik sıkıntılar bu bölgelerin talebini oldukça zayıflatmaktadır. Bunlarla birlikte Çin ekonomisinin bu bölgelere Türkiye’den daha ucuz fiyatlarla girişi de bir başka sıkıntı yaratmaktadır. Özellikle Irak ve Suriye’de devam eden savaşlar hem göçmen problemi yaratmış, hem de bu bölgeden Türk mallarına olan talebi önemli ölçüde kısıtlamıştır. Tüm bu olumsuzlukları aşmakta Türkiye genelinde ve Eskişehir’de inşaat ve özellikle yaşam alanı inşaatı aşırı şekilde kullanılmış ve kullanılmaktadır. Yüksek Hızlı Tren ve Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin emlak sektörü üzerinde yeniden düzenleyici uygulamaları ve yeni yaşam kompleksleri yaratmaları ile ekonomik yavaşlamanın önüne geçilmiş gibi olsa da bu çözümün kısa dönemli ve ekonomik anlamda ileri-geri besleyiciliğinin zayıf olduğu gerçeğini akıldan çıkarmamak gereklidir. Yüksek teknoloji ve bilişim sektörünün yalnızca imalat sektöründe değil hizmetler sektöründe de yerini hızla alması gereklidir. Eskişehir hizmetler sektöründe bu dönüşümü sağlayabildiği ölçüde ulusal ve uluslararası rekabette güçlü kalmaya devam edecek ve Eskişehir ticari hayatı bu dönüşümden karlı çıkacaktır.

Eskişehir ekonomisi için değerlendirmeleri sonlandırmadan önce iki detaydan daha bahsetmekte yarar görüyorum.

Birincisi dünyada daha sesli halde kullanılan “İkincil Şehir” kavramı ve bunun Eskişehir için önemi diğeri de “Şehir Turizm”inin Eskişehir için önemidir.

Fırsatları Değerlendirelim

Dünya ekonomisinde “İkincil Şehirler” hızlı şehirleşmenin motorları olarak gelecek on yıllarda önemli hale geleceklerdir. Özellikle gelişmekte olan büyük ekonomilerde sanayileşmenin motoru olan şehirlere yakın bölge-

lerde bu şehirlerle ilişkileri fazla olan yeni şehir merkezleri oluşacak ve yakın gelecekte bu şehirler ekonomik canlılık anlamında önemli merkezler haline alacaktır. İkincil şehirler nüfuslarına göre değil, ulusal ve küresel ekonomideki fonksiyonları ve bağlantıları ile tanımlanmaktadır.

Eskişehir’in kültürü, birikimleri, ekonomisi ve sosyal yaşamıyla Türkiye’de değil dünyada parmakla gösterilen kentlerden biri olmaması için hiçbir sebep yoktur. Yeter ki potansiyelini doğru değerlendirsın.

Gelişmekte olan Türkiye ekonomisinde Eskişehir’in sahip olduğu sosyal, kültürel ve ekonomik özellikler tam da bu tanımlamaya uygun bir çerçeve oluşturmaktadır. Sosyal ve ekonomik yaşamda dengeli büyüme olanaklarına sahip Eskişehir’in “Yeni Ekonomik Coğrafya” oluşturmada elinde olanları zamanlıca ve etkin olarak kullanması önemli bir fırsatı yakalaması anlamına gelecektir.

Son olarak Eskişehir ticari hayatı için giderek önemli hale gelen şehir turizmine değinelim. Şehir turizmi son yıllarda büyüyen bir pazardır. Özellikle Avrupa şehirleri bu alanda en çok tercih edilen yerlerdir. Şehirlerin çekici hale gelmesi için cazibe faktörlerini bulundurmaları gerekmektedir. Bu faktörler ekonomik istikrar, verimlilik, maliyetler, yerel destek hizmetleri, iletişim altyapısı, stratejik konum ve teşviklerden oluşan sert cazibe faktörleri ile farklılaşma, yaşam kalitesi, işgücünün rekabet edebilirliği, kişisel etmenler, esneklik ve dinamizm, iş ilişkilerinde profesyonellik düzeyi ve girişimcilik özelliklerini içeren yumuşak cazibe faktörleridir. Artan müşteri talebi kentte daha kompleks ürün ve hizmetlerin üretilmesini gerektirdiğinden girişimcilik ve farklılaşma gibi yumuşak cazibe faktörlerinin önemi artmaktadır.

Kaliteye Ulaşmak Zorunlu

Eskişehir sosyal ve ekonomik yaşamı tüm bu değerlendirmeler ışığı altında uluslararası alanda daha göze çarpan kalite ve değerlere ulaşmak zorundadır. Gelecekte kültürü, birikimleri, ekonomisi ve sosyal yaşamıyla Türkiye’de değil dünyada parmakla gösterilen kentlerden biri olmaması için hiçbir sebep yoktur. Yeter ki potansiyelini doğru değerlendirip gerekli yatırımları yapan bir şehir olsun Eskişehir.

